

מסכת חורין

פרק הכל שוחטין

ב-א מתניתין:

ומשנינן: אמר ליה, תמה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: וכי וכל היכא דנקט התנא לשון "הכל" לישנא דלכתחילה הוא, עד שאין אפשרות אחרת להעמיד את ביאור משנתנו שבא התנא לחדש ששחיטתן של אלו המתרבים מ"כל" היא רק בדיעבד!?

אלא מעתה, הא דשנינו בתחילת מסכת תמורה: הכל ממירין [אם הביאו בהמת חולין והעמידוה ליד קרבן, ואמרו: זו תהיה תמורת זו — מתקדשת בהמת החולין בקדושת הקרבן, והרי היא "קרבן תמורה"], אחד האנשים ואחד הנשים. האם הכא נמי נפרש שהלישנא "הכל ממירין" — לישנא דלכתחילה הוא?!

והרי דבר זה לא יתכן לאומרו, כי, והא כתיב "לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב"?

אלא, מוכח, שהלשון "הכל" יכול להיות גם לישנא של דיעבד, ואם כן, אפשר גם להסביר שכונת התנא במשנתנו היא לומר שכל אותם שהתרכבו לשחיטה — שחיטתן כשרה רק בדיעבד.

אמר ליה רב אשי: התם, ב"הכל ממירין",

הכל שוחטין, ושחיטתן כשרה⁽¹⁾ — חורין מחרש שוטה וקטן, שאינם ראויים לשחוט, שמא יקלקלו את שחיטתן.

וכולן [וכפי שיבואר בגמרא מי הם "כולם"] ששחטו, ואחרים רואים אותן שהם שוחטים כהוגן, שחיטתן כשרה.

גמרא:

שנינו במשנה: הכל שוחטין.

ודנה הגמרא: מכך שנקט תנא דמתניתין בתחילת דבריו "הכל שוחטין", משמע שכוונתו לרבות בכך את כל אלו שנכללו ב"הכל" [כגון טמא, או מומר או כותי, כפי שיתבאר], ולומר שהם שוחטין אפילו לכתחילה.

ותימה, שמלשונו של התנא בסיום דבריו משמע איפכא, שנקט "ושחיטתן כשרה", ומשמע מהלשון הזה שכל אותם שהתרכבו מ"הכל שוחטין" אינם ראויים לכתחילה לשחיטה, אלא רק בדיעבד, אם שחטו, שחיטתן כשרה!?

זר, שאם כן, אין חידוש בנשים שכשרות לשחיטה יותר מבזרים, אלא שהוא פסול מיוחד על נשים, הנלמד ממה שאמרה תורה "בני אהרן" ולא בנות אהרן, וכמבואר בקידושין [דף לז], ולזה חידשה המשנה, שאעפ"י כן כשרות לשחיטה.

1. כתבו התוס', שיש חידוש כמה שנשים כשרות לשחיטה, משום שבשאר עבודות הן פסולות, אפילו אם הן כהנות.
וכתב המנחת אברהם, שמבואר בדברי התוס', שפסול נשים כהנות לעבודה, אינו מטעם פסול

"דמים", הוא בכך ש"ערכו" של אדם קצוב בתורה, ואילו דמיו של האדם נקבעים לפי מחירו בשוק, אם ימכר לעבד.

ויש כמה חילוקים ביניהם, וכגון: מי שמתחייב ערכו של תינוק, שעדיין לא מלאו לו שלשים יום, הרי הוא פטור מכל וכל, שהרי רק לתינוק מבן שלשים יום והלאה קצבה התורה "ערך". אך מי שנודר דמיו של תינוק שכזה הרי הוא חייב להקדש דמים כפי השיווי של אותו תינוק להמכר בשוק.

וכן הא דתנן "הכל נידרין", שחייב הנודר ליתן את שיווי דמיהם של אותן שהוא נדר ליתן את דמיהן להקדש —

האם בכל אלה — **הכי נמי דלכתחילה מעריכין ונודרין!**?

והא **כתיב** [דברים כג] "וכי תחדל לנדור — לא יהיה בך חטא", ומשמע שכונת התורה לומר, שמוטב לו לאדם שלא ידור, כי אם הוא ידור יש חשש שיהיה בו חטא, כשלא ימלא את נדרו!?

וב**כתיב** נמי בספר קהלת [פרק ה] "טוב אשר לא תדור — משתדור ולא תשלם".

ו**תניא**: כתיב בספר קהלת [פרק ה] "את אשר תדור — שלם", ולאחר מכן כתיב "טוב

שאני, כי מוכח שהוא לישנא דדיעבד, כדקתני טעמא בהמשך דברי התנא: לא שהאדם רשאי להמיר, אלא, שאם המיר — מומר [דהיינו שנתפסת בהמת החולין בקדושת קרבן], וסופג הממיר את הארבעים, על עבירת הלאו של "לא ימירנו".

אבל הכא, לישנא ד"הכל שוחטין" משמע שבא להתיר את שחיטתן לכתחילה, ולכן קשיא לן הסתירה מסיפא, דלישנא ד"ושחיטתן כשירה" הוא לשון דיעבד.

ופריך רב אחא בריה דרבא: אלא, הא דתנן "הכל מעריכין", מתחייבים להקדש את ערכם, או את ערכו של אדם אחר, לפי הערך הכתוב בתורה.⁽²⁾

וכמו כן הא דתנן "הכל נעריכין", שלכולם יש "ערך" שאפילו אדם שהוא מוכה שחין, שאין לו כל שיווי ממוני להמכר בשוק, אם אמר "ערכי עלי", או שמישהו אחר אמר עליו "ערכו עלי", חייב לתת את ערכו הקצוב בתורה].

וכמו כן הא דתנן "הכל נודרין" את את שיווי דמיהם או את דמיהם של אחרים להקדש.⁽³⁾

ההבדל בין המתחייב "ערך" או הנודר

שאפילו קטן שהוא "מופלא הסמוך לאיש", והיינו שהוא בן י"ב שנים ויודע לשם מי מקדישין, הרי הוא יכול להתחייב בערכו הקצוב בתורה, או להתחייב בערכו של אדם אחר, בעל ערך גבוה יותר.

3. ואין כל חידוש בכך שהכל נודרין, אלא נקט לה משום דבעי למימר נמי "הכל נידרין".

אולם הרמב"ם [הלכות ביאת מקדש, ט ה] כתב, שזר שעבד במקדש חייב מיתה, ואי זהו זר, כל שאינו מזרע אהרן הזכרים, שנאמר "בני אהרן" ולא בנות אהרן. ומבואר בדבריו, שכל מי שאינו מזרע אהרן הזכרים, הרי הוא כזר, ואם כן, פסול נשים הוא מדין זר.

2. וקא משמע לן התנא באמרו "הכל מעריכין",

אך רב אשי פרך לאידך גיסא:

וכל היכא דקתני "הכל" לאו דין לכתחילה הוא? וכי לא יתכן שינקוט התנא האי לישנא בדין שהוא לכתחילה!?

אלא, הא דתנן במסכת ערכין [ג ב]: הכל [לאתווי קטן] חייבים בפובה. הכל [לאתווי קטן] חייבין בציצית (4) — האם הכי נמו נימא שכוונת התנא לומר דלאו לכתחילה הוא?

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: "הכל חייבין" — לא קאמינא שהוא לשון דיעבד, שהרי כשאומר התנא "חייבין" מוכח שהוא דין לכתחילה, שחייבין לעשותו.

אמר ליה רב אשי: אלא, מעתה, דקתני במסכת מנחות [צג א]: הכל [ואפילו יורשין] פומבין על הקרבן, אחד האנשים ואחד נשים. האם הכי נמו נימא דלאו לכתחילה הוא? והא כתיב "וסמך ידו" — ונרצה?!

אמר ליה רב אחא בריה דרבא: איך! אכן איכא, יש מקומות שנקט התנא לישנא ד"הכל" שהוא לכתחילה, ואיכא, ויש מקומות שנקט התנא לשון "הכל" שהוא

אשר לא תדור משתדור ולא תשלם", ופירושו של הכתוב האחרון הוא: טוב מזה, מהנודר ומשלם, ומזה, מהנודר ואינו משלם, מי שאינו נודר כל עיקר. כי מי שרגיל לנודר הוא בא לידי חטא כשאינו שומר את נדרו, דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: כך היא משמעות דברי קהלת: הנודר צריך לשלם את נדרו, ועדיף שלא ידור מאשר ידור ולא ישלם. אבל טוב מזה שאינו נודר, ומזה שנודר ואינו משלם — מי שהוא נודר ומשלם!

ואפילו רבי יהודה דאמר נודרים לכתחילה, לא קאמר אלא באומר "הרי זו" לקרבן [או לצדקה] שאינו חייב באחריות ואין חשש שיכשל, אבל אם אמר הרי עלי קרבן [או צדקה], שיש חשש דלמא פשע ולא יקיים נדרו, לא אמר רבי יהודה שנודרים לכתחילה.

ואם כן, תיקשי לרב אשי, שאמר כל היכא דקתני "הכל" הכוונה היא שעושין כן לכתחילה. שהרי בערכין ובנדרין הוא מקבל על עצמו התחייבות כספית ואין הוא נודר חפץ מסויים להקדש, ואם כן הכל מודים שאין לעשות כן לכתחילה, ובכל זאת קתני "הכל מעריכין ונודרין"!?

רוצה ללבוש, פסק הרמב"ם שלא תברך לפי שאינה מצווה עליה. אבל הרמ"א [יז ב] כתב שיכולה לברך, והיא דעת התוס' בעירובין [צו א ד"ה דילמא] וראש השנה [לג א ד"ה הא], שכל מצוה שאשה פטורה, יכולה לברך.

ובתרגום יונתן בן עוזיאל [דברים כב ה] תרגם הפסוק "לא יהיה כלי גבר על אשה", שלא תלבש טלית ותפילין. והלבוש [יז ב] פסק שלא

4. במסכת מנחות נחלקו חכמים ורבי שמעון אם נשים חייבות בציצית, ויסוד המחלוקת הוא, האם חייבים בציצית גם בלילה או רק ביום. ולדעת רבי שמעון המצוה היא רק ביום, ולכן היא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות הימנה.

הרמב"ם [ג ט] פוסק כרבי שמעון וכן הרא"ש [סימן א] ושו"ע [יז ב]. ולענין אם